

<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.1824>

Citation: Yayman, D. (2020). Avustralya vergi sisteminin sosyoekonomik analizi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(52), 819-836.

Dr. Derya YAYMAN

Akdeniz Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, Antalya / TÜRKİYE, [0000-0002-7098-5277](https://orcid.org/0000-0002-7098-5277)

AVUSTRALYA VERGİ SİSTEMİNİN SOSYOEKONOMİK ANALİZİ

ÖZET

Bu çalışmada, Avustralya'nın vergi sistemi sosyo-ekonomik yönden ele alınarak, ülkenin gelişmesindeki rolü ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Yüzölçümü neredeyse tüm Avrupa kıtasına yakın olan Avustralya, çok kültürlü yapıya sahip, yaşam kalitesi çok yüksek bir ülkedir. Avustralya ekonomisinde son 20 yıldır, sürekli ve düzenli büyüme, düşük işsizlik, kontrollü enflasyon, çok düşük kamu borcu, güçlü ve dengeli finans sistemi görülmektedir. Yüksek istihdam, kesintisiz büyüme ve 2018 verilerine göre kişi başına düşen Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH)'nın 53.794 dolar olmasıyla, refah seviyesi yüksek bir ülkedir.

Avustralya, dolaysız vergi ağırlıklı, vergi tabanı geniş, sistemli bir vergi yapısına sahiptir. Vergi karışımını doğrudan (şirket ve bireysel) ve verimsiz vergilerden (emlak damga vergisi dahil) mal ve hizmet vergisi ile arazi vergilerine doğru kaydırmak için çeşitli düzenlemeler yapmıştır.

Yapılacak vergisel düzenlemelerle vergi oranlarının düşürülmesi hedeflenmiştir. Bu şekilde vergi sisteminin daha ileri bir seviyeye geleceği öngörülmektedir.

Sonuç olarak, Avustralya sosyo-ekonomik açıdan bakıldığında vergi sistemini düzgün yönetebilen gelişmiş bir ülkedir.

Anahtar Kelimeler: Avustralya Vergi Sistemi, Sosyo-Ekonomik Analiz

JEL Kodları: E2,E3, E6, H21, H26

SOCIOECONOMIC ANALYSES OF AUSTRALIAN TAX SYSTEM

ABSTRACT

In this study, the socio-economic aspects of Australia's tax system have been examined and its role in the development of the country has been tried to be revealed.

Australia, with an area of almost the European continent, is a country with a multi-cultural structure and a very high quality of life. For the last 20 years, the Australian economy has seen continuous and steady growth, low unemployment, controlled inflation, very low public debt and a strong and balanced financial system. With high employment, low unemployment rates, uninterrupted growth for 27 years and per capita GDP of \$ 53,794 according to 2018 data, it is a country with high welfare.

Australia has a systematic tax structure with a direct tax weighted tax base. It has made various arrangements to shift the tax mix from direct (company and individual) and inefficient taxes (including property stamp duty) to Goods and Services Tax and land taxes.

With the tax regulations to be made, Australia aims to reduce the tax rates. In this way, it is foreseen that the tax system will be further advanced.

As a result, from a socio-economic perspective, Australia is a developed country that can manage its tax system properly.

Keywords: Australian Tax System, Socio-economic Analysis

JEL Classification Codes: E2,E3, E6, H21, H26

1. GİRİŞ

Bu çalışmanın amacı gelişmiş bir ülke olan Avustralya vergi sisteminin sosyo-ekonomik analizini ortaya koymaktır.

Bu çalışmada, öncelikle Avustralya'nın sosyo-ekonomik görünümü ele alınmış, ardından Avustralya vergi sistemi hakkında bilgiler verilmiştir. Son olarak da Avustralya vergi sisteminin sosyo-ekonomik analizi yapılmıştır.

Vergi yapısı, vergi sistemlerini meydana getiren vergilerin, gerek toplam vergiler içerisinde ve gerekse gayri safi milli hasıla (GSMH) ve devlet gelirleri gibi ekonomik büyüklükler içindeki nispi paylarını ve önemlerini anlatır. Bir ülkenin vergi yapısı, ekonomik yapı ile doğrudan ilgilidir ve ekonomik gelişmenin değişik aşamalarında vergi yapısı da değişmektedir. Diğer görüşe göre ise vergi yapısı politik

amaçlarda kullanılan bir araçtır. Buna göre politikacılar, politik alanlardaki net getirileri olan oy sayısını artırmak için, çıkarları doğrultusunda vergi yapısını değiştirebilmektedirler. Her ülkenin kendi sosyal, ekonomik ve siyasi yapısını yansıtan kendine özgü bir vergi sistemi vardır

Vergi yapısı kavramı ile literatürde vergilerin dolaylı ve dolaysız olma kriterleri anlatılmak istenir. Genel olarak dolaysız vergilerin, dolaylı vergilere kıyasla daha adil oldukları kabul edilir. Bunun nedeni ise; dolaysız vergilerin, yükümlünün ekonomik iktidarına yudurulabilme olanağının daha fazla olmasıdır. Ancak dolaylı vergilerin yükümlüsü anonim olduğu için, bu vergilerin şahsileştirilebilmesi mümkün değildir.

Dolaylı vergilerin ağırlıkta olduğu ülkelerde vergi sisteminin adil olduğundan bahsedilemez. Bir vergi sisteminin başarısı, tek başına vergi yükünün yüksek olup, kamu harcamalarını karşılayabilmesi demek değildir. Aynı zamanda; vergi sisteminin ekonomik kalkınma üzerinde olumlu etkiler taşıyıp taşıyamaması, yatırım ve tasarrufları olumlu yönde etkileme kapasitesi, ekonomideki kaynak dağılımına etkisi, gelir dağılımını düzeltme etkisi, kamu harcamalarını karşılayabilme kapasitesi, vergi tabanını kavrayabilme yeteneği, yabancı sermayeyi ülkeye çekebilme gücü, ülkede yerleşik firmaların uluslararası rekabet gücünü ne yönde etkilediği ve adil bir vergi yapısına sahip olup olmadığıdır. Etkin bir vergi sistemi; kaynak dağılımında etkinlik, gelir ve servet dağılımında adalet, ekonomik istikrar ve büyüme gibi temel ekonomik ve sosyal hedeflere ulaşılmasına yardımcı olmalıdır. Dolayısıyla iyi bir vergi sistemi devletin zorunlu harcamalarını finanse edebilme kapasitesine sahip olmalıdır. Ekonomik gelişmeyi engellememeli, kalkınmanın finansmanını sağlamalı, üretim faktörlerinin verimliliklerini artırmalı, vergi yüklerinin toplumu oluşturan bireyler arasında adil dağılımını ve gelir ile servetin yeniden dağılımını sağlayarak, yeniden düzenlemelidir.

Vergi yapısını belirleyen ve dolayısıyla bileşimini etkileyen ekonomik, siyasi, sosyal, kültürel, yönetsel, sosyo ekonomik değişkenler vardır. Vergi sistemleri ve ekonomik, sosyal ve politik yapı arasında karşılıklı etkileşim vardır. Vergi sistemi söz konusu ekonomik, sosyal ve politik güçleri etkiler ve onların yeniden dağılımına yardımcı olur, dağılımını hızlandırır veya yavaşlatabilir.

Bir kıta olmasının yanı sıra dünyanın en büyük ada ülkesi olma özelliğini de beraberinde taşıyan Avustralya'ya ilk yerleşenler 50.000 yıl önce Güneydoğu Asya kökenli "Aborjin" adı verilen yerlilerdir. Yeni Güney Galler Eyalet Kütüphanesi'nin yaptığı çalışmaya göre 1606 yılına kadar saf halini koruyan ülke, Hollandalı kâşif William Janszoon tarafından keşfedilmiş, böylelikle Avrupalıların ilgisini çekmeye başlamıştır. Ancak, kıtanın resmi anlamda tanınmasını sağlayan ilk olay, 1770 yılında Kaptan James Cook'un İngiltere Krallığı adına bölgeye "New South Wales" adını vermesiyle gerçekleşmiştir (State Library of New South Wales, 2006).

Cook'un New South Wales ismini verdiği bu toprakları İngiltere 1835'te Terra Nullius (sahipsiz toprak) olarak adlandırmış ve başlangıçta mahkumların ceza çekmesi için yollandığı uzak diyarlar olarak kalmıştır. Fakat 1850 ve 1860 yıllarında değerli madenlerin, özellikle de altın madenlerinin keşfedilmesi Avustralya'nın kaderini tamamen değiştirmiştir. İngiltere, İrlanda, ABD ve Çin'den yoğun göç almış ve yeni koloniler kurulmuştur. Bu koloniler de İngiliz Milletler Topluluğu'nun bir üyesi olarak tek bir anayasa altında birleşerek 1901 yılında Avustralya Milletler Topluluğu (Commonwealth of Australia) adını almış ve dünya devletlerine katılmıştır (T.C. Sidney Başkonsolosluğu Ticaret Ataşeliği, 2016: 10).

Hiçbir ülkeyle kara sınırı olmayan Avustralya ya da diplomatik ismiyle Avustralya Milletler Topluluğu, Güney Yarım Küre'de yer almaktadır. Okyanusya Kıtası'nda bulunan Avusturalya'nın komşuları Yeni Zelanda, Endonezya, Papua Yeni Gine, Solomon Adaları, Yeni Kaledonya, Doğu Timor ve Vanuatu'dur. En tanınmış şehri Sydney olsa da başkenti Canberra'dır (Avustralya Konsolosluğu, 2019).

Anayasal; monarşi ile yönetilen ve devlet başkanı İngiltere Kraliçesi olan Avustralya'nın altı eyaleti (New South Wales, South Australia, Queensland, Tasmania, Victoria ve Western Australia) ve Capital Territory ile Northern Territory olmak üzere iki özerk bölgesi bulunmaktadır. Federal Demokrasi ile yönetilmektedir. Ayrıca İngiltere Kraliçesi yetkilerini bu bahsi geçen altı Eyalet Valisi ve Avustralya Genel Valisi aracılığıyla kullanmaktadır. Genel Vali de demokratik seçimlerle başa gelen Avustralya Başbakanı'nın önerisi ile Kraliçe tarafından görevlendirilmektedir (Türkiye Ev Tekstili Sanayici ve İşadamları Derneği [TETSİAT], 2018: 1).

2. AVUSTRALYA’NIN SOSYO-EKONOMİK GÖRÜNÜMÜ

Dünya Bankası’nın son güncel verilerine göre toplam nüfusu 25,3 milyon olan Avustralya, halkının çoğunluğunu İngiliz ve İrlanda kökenli vatandaşlar oluşturmakla birlikte İtalyan, Yunan, Çinli, Arap, Vietnam, Türk ve Yerliler (Aborjinler)’in de bulunduğu çok kültürlü bir sosyal yapıya sahiptir (T.C. Dış İşleri Bakanlığı, 2019).

Son güncel Dünya Bankası verilerinden yararlanılarak derlenen “**Yıllara Göre Avustralya'nın Demografik Yapısı**” tablosundan izleneceği üzere, zaman içerisinde ekonomik ve sosyal gelişmelerle beraber kırsal nüfusun toplam nüfus içerisindeki payı azalırken kentsel nüfusun toplam nüfus içerisindeki payı artmıştır. Ayrıca dünya genelindeki trende paralel şekilde zamanla genç nüfus azalırken yaşlı nüfusu da artış göstermiştir.

Tablo 1: Yıllara Göre Avustralya’nın Demografik Yapısı

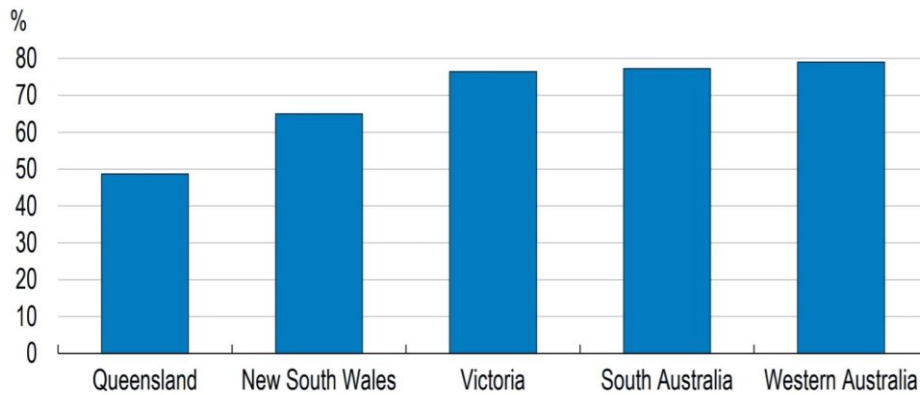
Yıllar	Toplam Nüfus	Kentsel Nüfus Oranı %	Kırsal Nüfus Oranı %	0-14 Yaş Arası Nüfus Oranı %	15-64 Yaş Arası Nüfus Oranı %	65 Yaş Üstü Nüfus Oranı %
1960	10.276.477	81,5	18,5	30,2	61,2	8,6
1965	11.388.000	83,1	16,9	29,6	61,8	8,6
1970	12.507.000	84,0	16,0	29,1	62,6	8,2
1975	13.893.000	84,8	15,2	27,5	63,7	8,8
1980	14.692.000	85,6	14,4	25,3	65,1	9,6
1985	15.758.000	85,6	14,4	23,6	66,1	10,2
1990	17.065.100	85,4	14,6	22,1	66,8	11,1
1995	18.072.000	84,9	15,1	21,6	66,6	11,9
2000	19.153.000	84,2	15,8	20,9	66,8	12,3
2005	20.394.800	84,6	15,4	19,8	67,3	12,9
2010	22.031.750	85,2	14,8	19,0	67,5	13,4
2015	23.815.995	85,7	14,3	18,8	66,2	15,0
2016	24.190.907	85,8	14,2	18,9	65,8	15,3
2017	24.601.860	85,9	14,1	19,0	65,5	15,5

Kaynak: World Bank Database, Indicators 2019.

Avustralya 2015-2016 mali yılında 190 bin civarında, çoğunluğu vasıflı göçmen işçiyi ülkesine kabul etmiştir. Merkezi Londra’da bulunan Ekonomi ve İş Araştırmaları Merkezi (CEBR)’nin hazırladığı rapora göre, Avustralyalıların dörtte üçü ülkelerine göçmen işçi alınmamasından yana görüş bildirmişlerdir.

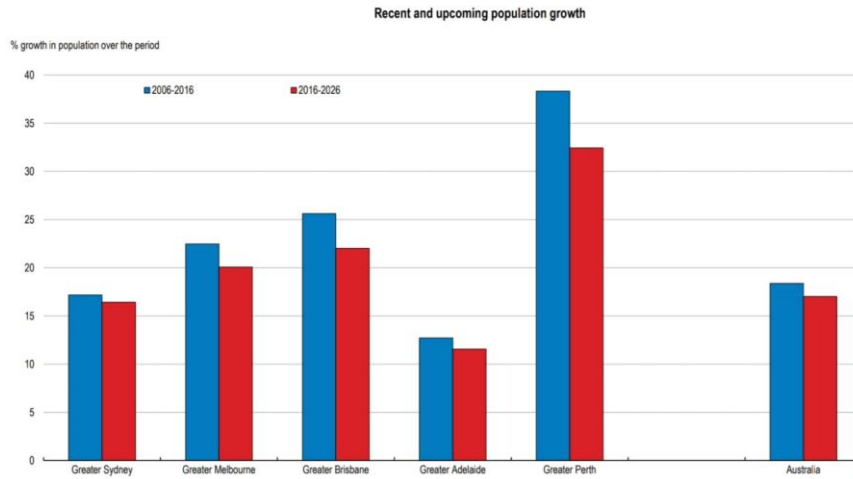
Tablo 2: Büyük Başkentlerde Nüfusun Payı (Eyalet Nüfusunun Yüzdesi Olarak)

Share of population in greater capital city areas
% of state population

Kaynak: Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) 2018 Ekonomik Anketi (OECD, 2019a)

Avustralya oldukça kentleşmiştir.

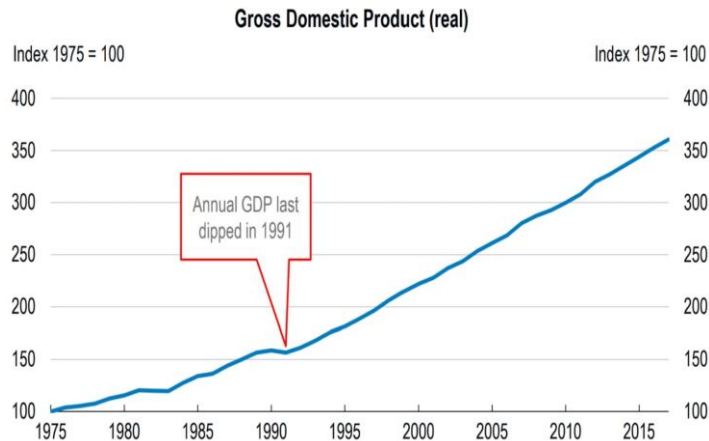
Tablo 3: Yakın Zamanda ve Gelecek Nüfus Artışı

Kaynak: OECD 2018 Ekonomik Anketi (OECD, 2019a)

Büyükşehir nüfusu hızla büyümektedir.

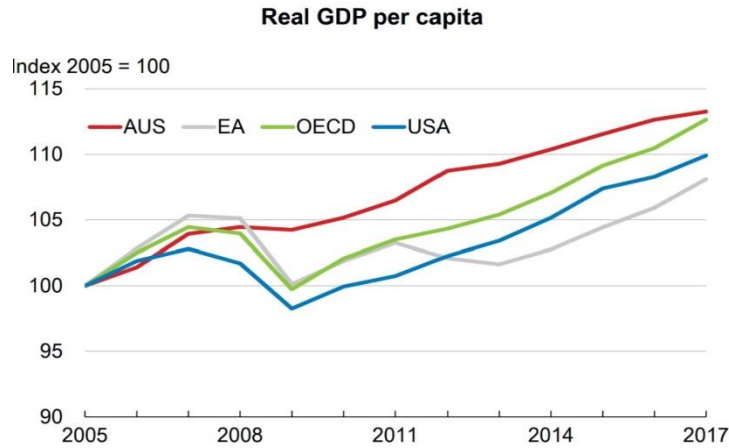
Avustralya ekonomisinde son 20 yıldır, sürekli ve düzenli büyüme, düşük işsizlik, kontrollü enflasyon, çok düşük kamu borcu, güçlü ve dengeli finans sistemi görülmektedir. Ancak, ülkenin temel ihracat ürünlerinin küresel fiyatlarındaki keskin düşüşler 2018'e girerken Avustralya'yı, büyümesini baskı altında tutma gerekliliği ile karşı karşıya bırakmıştır. Asya'dan, özellikle Çin'den gelen kaynak ve enerji talepleri azalmış ve reel fiyatlardaki düşüşler büyümeyi olumsuz etkilemiştir.

Doğal kaynak ithalatçılığına dayalı bir dış ticarete sahip olan Avustralya bu yapısı nedeniyle dünya hammadde fiyatlarında meydana gelen değişimlerden direkt etkilendiğinden kırılgan bir ekonomik yapıya sahiptir. Metaller, doğal gaz ve buğday, ithal ettiği maddeler arasında en başta yer alırlar. Diğer yandan net bir petrol ihracatçısı olmakla birlikte, kömür ihracatında da kayda değer büyüklükte ihracat yapan ülkelerin arasındadır. Enerji ve mineral madenlerinin bolluğuyla ülke avantajlı durumdadır. Jeopolitik konum olarak Çin gibi büyük bir üretim ülkesiyle yakınlığının bulunması, bu ülkenin sürekli enerji ve ham madde ihtiyacı duyması Avustralya'nın işine yaramaktadır. Ayrıca çağımızda her ülke gibi uluslararası alanda yaşanan ekonomik krizlerden etkilenmesinin yanı sıra iklime bağlı olarak karşılaşılan kuraklık gibi olumsuzluklarla karşılaşmasına rağmen tarım sektörünün gayrisafi milli hasılaya katkısı son yıllarda ortalama %3 civarındadır. Bununla birlikte milli hasılaya asıl katkı hizmet sektöründen gelmektedir (Dış Ekonomik İşler Kurulu [DEİK], 2014: 3). Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH)'nın %70 ve istihdamın da %75'i kadarını kapsayan bu sektör, küresel finansal krizden çok etkilenmemiştir. Bankacılık sistemi güçlü ve enflasyon da kontrol altında tutulabilmektedir.

Tablo 4: 27 Yıllık Sağlam Ekonomik Büyüme (GSYH Bazında)

Kaynak: OECD 2018 Ekonomik Anketi (OECD, 2019a)

Tablo 5: Kişi Başına Gerçek GSYİH

Kaynak: OECD 2018 Ekonomik Anketi (OECD, 2019a)

Gelir, yükselmeye devam etmektedir.

GSMH'si 1,3 trilyon US \$ olan Avustralya yıllık 195 milyar dolarlık ihracat ile dünyanın en büyük 23. ihracat ekonomisi olmasının yanı sıra yıllık 187 milyar dolarlık ithalata pozitif ticaret dengesine de sahiptir (Commodity, 2019).

Sektörlerin GSMH içinde değer olarak payları ise Tablo 6'dan izlenebilmektedir.

Tablo 6: 2009-2010 ve 2017-2018 Dönemleri Sektörlerin Milyon Avustralya Doları (AU\$) Cinsinden Değerleri ve GSMH İçinde % Payları

SEKTÖRLER	2009-2010 (Milyon AU\$)	2017-2018 (Milyon AU\$)	2009-2010 dönemi GSMH İçinde % Değeri	2017-2018 dönemi GSMH İçinde % Değeri	Yıllar itibariyle GSMH içinde payı artan ve azalanlar
Tarım, orman ve balıkçılık	44.572	46.233	3,05	2,55	-
Madencilik	88.363	139.052	6,04	7,66	+
İmalat	111.222	105.233	7,61	5,80	-
Elektrik, gaz, su hizmet.	41.688	44.690	2,85	2,46	-
İnşaat	116.218	140.904	7,95	7,76	-
Toptan ticaret	56.820	70.144	3,89	3,87	-
Perakende ticaret	63.019	77.740	4,31	4,28	-
Konaklama ve g.hiz.	35.262	42.766	2,41	2,36	-
Nakliye, pos. Depo.	71.417	83.681	4,89	4,61	-
İletişim hizmetleri	33.817	45.053	2,31	2,48	+
Finans ve sigortacılık	118.795	158.416	8,13	8,73	+
Mülk ve kir. hiz.	36.130	53.517	2,47	2,95	+
Bilimsel ve tek. hiz.	88.358	122.839	6,04	6,77	+
İdari hizmetler	47.178	58.333	3,23	3,21	-
Kamu idaresi ve güvenlik	80.003	92.875	5,47	5,12	-
Eğitim ve öğretim	72.710	84.795	4,97	4,67	-
Sağlık ve toplum hizmetleri	89.584	126.556	6,13	6,97	+
Sanat ve eğlence hizmetleri	12.194	14.512	0,83	0,80	-
Diğer hizmetler	27.612	32.007	1,89	1,76	-
Konut malikliği	132.751	151.731	9,08	8,36	-
Vergiler (eksi)yardımlar	104.143	123.773	7,12	6,82	-
Toplam GSMH	1.461.958	1.814.778	1,9*	2,0*	+

Kaynak: Australian National Accounts [ABS] (2018). National Income, Expenditure and Product, s.68-69. (Australian Bureau of Statistics [ABS], 2018: 68-69)

Avustralya'nın 2016-2017 yılı mali yılı bütçesi Hazine Bakanlığı tarafından açıklanmıştır. Açıklanan yeni bütçede, küçük boy işletmelere sağlanan vergi kolaylıkları göze çarparken, kurumlar vergisinin 10 yıllık bir periyod içerisinde %28,5 oranından %25 oranına indirileceği belirtilmiştir. İlk indirim yaşanacağı 2016-2017 mali yılı için kurumlar vergisi oranı %27,5 olarak tespit edilmiştir. Yeni bütçede Avustralya'da emeklilik fonlarının vergilendirilmesine ilişkin değişiklikler ile uluslararası şirketleri Avustralya ekonomisine çekmek için getirilen vergi avantajları diğer göze çarpan önemli değişiklikler olarak değerlendirilmektedir.

2016 yılında Avustralya'ya toplam yatırım 18,4 milyar ABD Doları olarak belirlenmiştir. Bu da GSYH'nin yaklaşık %1,5'ine tekabül etmektedir.

Avustralya, 2016 yılında 189,6 milyar dolar ihracat ve 189,3 milyar dolarlık ithalat değeri ile 379 milyar dolar seviyesinde bir dış ticaret hacmine ulaşmıştır. Avustralya İstatistik Bürosu tarafından açıklanan mevsimsel etkilerden arındırılmış verilere göre 2017 yılı Aralık ayında 1,146 milyar Avustralya Doları (AUD) açık veren mal ve hizmetler ticaret dengesi, 2018 yılı Ocak ayında 1,055 milyar AUD fazla vermiştir. 2018 yılı Ocak ayında 33,924 milyar dolarlık mal ve hizmet ihracatı yapılırken ithalat 32,869 milyar AUD seviyesinde kalmıştır (Marmaris Ticaret Odası [MTO], 2019).

Avustralya'nın ihracatı 2018 Şubat ayında 825 Milyon AUD artarak toparlama eğilimine devam etmiştir. 2017 yılının sonuna doğru zayıf olan ihracat 2018 yılının ilk iki ayında artış göstermiştir. Ayrıca Şubat ayında gerçekleşen dış ticaret rakamları incelendiğinde, bir önceki aya göre genel ithalat ve ihracatın %1 artış gösterdiği açıklanmaktadır.

Avustralya'nın 6 aylık dış ticaret açığı, başta demir olmak üzere ülkenin önemli ihracat kalemlerini oluşturan maden ve doğal kaynaklar fiyatlarındaki gerileme sonucu 3,5 milyar AUD tutarında yükselmiştir. 2015 yılında 32,7 milyar AUD düzeyinde gerçekleşen dış ticaret açığının, 1971 yılından beri görülen en yüksek ticaret açığı düzeyi olduğu belirtilmektedir. Avustralya Merkez Bankası Başkanlığı'na Eylül ayında atanan Philip Lowe, hedef aralık olarak belirlenen %2-3'ün altında %1 oranında seyreden enflasyon oranı ile mücadele kapsamında yeni faiz indirimlerinin uygulanabileceğini ifade etmiştir.

Avustralya, 2015-2016 yılında 190 bin, Haziran 2017 itibariyle de 245.400 göçmen işçiyi kabul etmiştir. Ekonomik ve İş Araştırmaları Merkezi (CEBR)'nin hazırladığı rapora göre dünyanın en çok göçmen olmak istenilen ülkelerinden birisidir. Bu artışın da Avustralya'yı dünyanın en büyük 11. ekonomisi olmaya götüreceği beklenmektedir. Rapora göre ekonomilerini geliştirme konusunda doğal kaynaklarına bağımlı olan ülkelerin yerini beyin gücüne dayalı ülkelerin ekonomileri alacaktır (Special Broadcasting Service [SBS] 2017).

Avustralya, büyümenin sürdürülebilirliğini sağlamanın eğitime önem vermekle mümkün olduğu düşüncesiyle eğitime dönük araştırma-geliştirme teşviklerini 2018-19 bütçe döneminde yenilemiştir. Bu bağlamda rekabetin güçlendirilmesine yönelik tedbirler almış, kamu alt-yapı projelerine destek vermeye devam etmiştir.

İşsizlik yasasında değişiklikler yapmıştır. Üniversite-işletme bağlarının güçlendirilmesine önem vermiştir.

OECD ülkelerinin üst yarısına göre kişi başına düşen gelirden artış, düşük emtia fiyatlarından ve azalan kaynak sektörü yatırımlarından etkilenecek büyüme arttıkça 2011'den bu yana duraklamıştır.

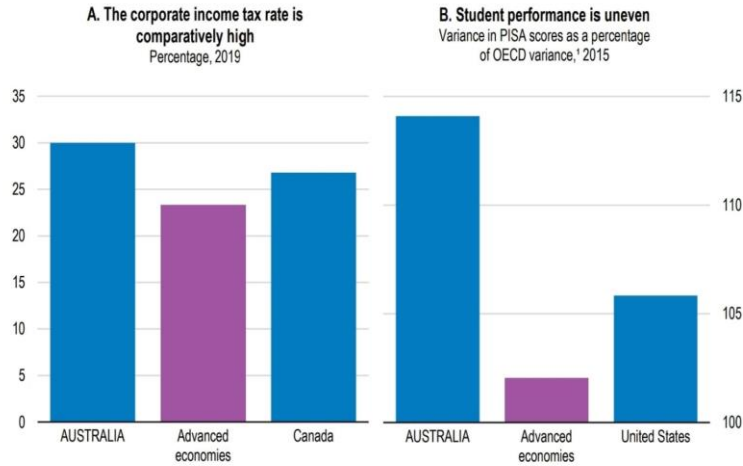
Eşitsizlik hem Gini katsayısı hem de en yoksul %20 oranında elde edilen milli harcanabilir gelirin payı bakımından, OECD ortalamasının bir miktar üzerinde kalmaktadır. Ancak, 2000'den beri aynı düzeydedir. Kişi başına düşen sera gazı emisyonları OECD'deki en yüksek seviyededir ve son yirmi yılda çok az değişmiştir (OECD, 2019e).

Avustralya, sosyo-ekonomik faktörlere ağırlık veren okul reformunu uygulamaya devam etmiştir. Yakın zamanda, Avustralya okullarında mükemmelliğe ulaşmak için denetim eğitimin verilmesi, değerlendirilmesi ve kanıt dayalı tabanını daha da iyileştirmek için itici bir kuvvet oluşturmuştur. Kurumlar vergisinin azaltılmasında ilerleme kaydedilmiştir ve 2018-19 bütçesi kişisel gelir üzerindeki vergiyi azaltma taahhüdünü içermektedir. İnovasyon çerçevesini arttırmak, büyüme önceliği içinde

bağımsız bir süreç olarak bırakılmıştır. Bununla birlikte, önemli bir politika alanı olmaya devam etmektedir ve "çerçeve koşullar" önceliği ile bütünleştirilmiştir.

Tablo 7: Politik Göstergeler

Policy indicators: Australia

Source: Panel A: OECD, Tax Database; Panel B: OECD, PISA Database.

Tablo A: Gelişmiş ekonomilere kıyasla kurumlar vergisi yüksektir.

Tablo B: Öğrenci performans düzeyleri dengeli değildir.

Tablo 8: Büyüme Performansı, Eşitsizlik ve Çevre Faktörleri

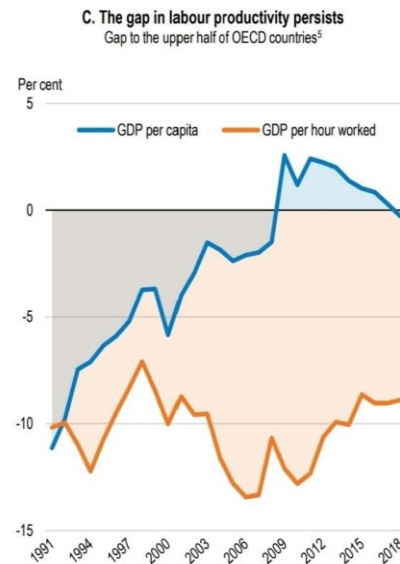
Growth performance, inequality and environment indicators: Australia

A. Growth		
Average annual growth rates (%)	2002-08	2012-18
GDP per capita	1.8	1.0
Labour utilisation	1.0	0.3
of which: Labour force participation rate	0.6	0.4
Employment rate ¹	0.4	0.0
Employment coefficient ²	0.0	0.0
Labour productivity	0.6	0.8
of which: Capital deepening	0.5	0.5
Total factor productivity	0.1	0.3
Dependency ratio	0.2	-0.1

B. Inequality and environment		
	Level	Annual variation (percentage points)
	2016	2012-16
Gini coefficient ³	33 (31.7)*	0.1 (0)*
Share of national disposable income held by the poorest 20%	7.3 (7.6)*	0 (0)*
Average of levels		
	2016	2010-16
GHG emissions per capita ⁴ (tonnes of CO ₂ equivalent)	21.7 (10.9)*	23 (11.3)*
GHG emissions per unit of GDP ⁴ (kg of CO ₂ equivalent per USD)	0.5 (0.3)*	0.5 (0.3)*
Share in global GHG emissions ⁴ (%)	1.3	1.3

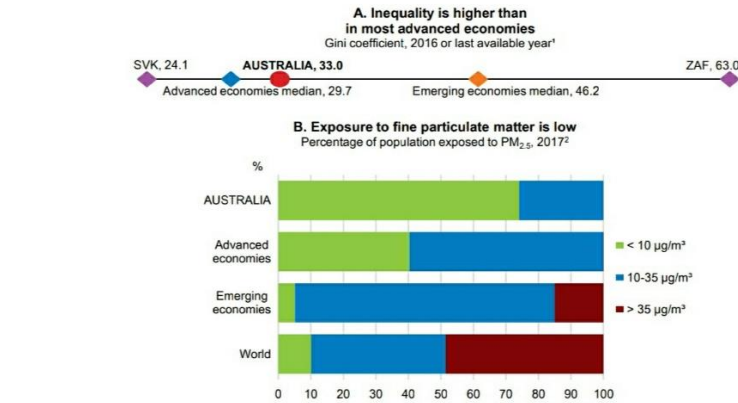
* OECD simple average (weighted average for emissions data)

Source: Panel A: OECD, Economic Outlook Database; Panel B: OECD, Income Distribution and National Accounts Databases; United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) Database and International Energy Agency (IEA), Energy Database; Panel C: OECD, National Accounts and Productivity Databases.

Tablo A-B: Avustralya'da büyüme performansı, eşitsizlik ve çevre bulguları.

Tablo C: İşçi verimliliğinde boşluk, devam etmektedir.

Tablo 9: Avustralya'da Kişi Başına Düşen Milli Gelirin Ötesinde**Beyond GDP per capita: Australia**

Source: Panel A: OECD, Income Distribution Database, World Bank, World Development Indicators Database and China National Bureau of Statistics; Panel B: OECD, Environment Database.

Tablo A: Gini katsayısına göre Avustralya'da eşitsizlik, gelişmiş ekonomilere göre yüksek kalmaktadır.

Tablo B: Atmosferik partikül maddeye erişim, az kalmaktadır.

Avustralya 2016 yılında %1,8 oranında ekonomik büyüme gerçekleştirmiştir. Aynı yıl, işsizlik oranı %6 seviyesinde olmuştur (MTO, 2019).

Avustralya 2019 yılında istikrarlı bir şekilde ekonomik büyümesini sürdürmüştür. Avustralya'nın GSYH'si 2019 yılının bir ve ikinci çeyreğinde, geçen yılın aynı dönemine göre %0,5 artmıştır. Birinci çeyrekte %1,7 olan değişim, ikinci çeyrekte %1,4 olmuştur (URL 1). Kaynak sektöründeki yeni kapasitenin ihracatı arttıracacağı, ancak ticaretteki ortakların zayıf büyümelerine karşın, ihracat artış oranının düşük kalacağı beklenmektedir. Konut piyasası durgunluğunun inşaat faaliyetlerini azaltacağı öngörülmektedir. İşletme yatırımları ve devlet harcamalarının büyümeyi destekleyeceği öngörülmektedir. Maaşlar ve tüketici fiyatlarının kademeli olarak artacağı beklenmektedir.

Avustralya'nın 2019 yılında büyümeyi sürdürebilmesi için hedefleri ve aldığı önlemler şöyledir;

1. İşletmeler için çerçeve koşullarını iyileştirme ve rekabeti güçlendirme: Verimlilik büyümesini artırmak, işletmelerin faaliyet gösterdiği çerçeve koşullarına dikkat edilmesini gerektirir.

Alınan önlemler: Rekabetin güçlendirilmesine yönelik tedbirlerin uygulanması (2015 Harper Raporu'nu takiben) ve kamu altyapı projelerine destek verilmeye devam edilmektedir. İnovasyon politikası, 2018-19 bütçesindeki Ar-Ge vergi kredisindeki güçlendirilmiş teşvikler de dahil olmak üzere yenilenen ivme kazanmıştır. Yeniden yapılandırmayı kolaylaştırmak için iflas yasasında değişiklik yapılmıştır.

Öneriler: Ürün standartları (örneğin, bürokrasiyi azaltmak için daha geniş çapta uluslararası ürün standartlarını benimsemek), profesyonel ve mesleki lisanslama (lisanslama tarafından kontrol edilen hizmetlerin kapsamı genellikle gereksiz şekilde fazladır) dahil, raporlamalarda belirtilen spesifik konularda pazar işleyişinin iyileştirilmesi, Üniversite-iş bağlantılarını güçlendirmeye özellikle dikkat ederek inovasyon ortamını iyileştirmek.

2. Eğitimde performansı ve eşitliği artırma: Daha iyi eğitim ve beceri, Avustralya'nın büyüme kapasitesini artıracak ve yaşam standartlarını yükseltecektir.

Alınan önlemler: Fon tahsisinde sosyo-ekonomik faktörlere daha fazla ağırlık veren çok yıllık bir okul reformu uygulaması devam etmektedir. Son zamanlarda yapılan bir hükümet incelemesi olan Avustralya okullarında mükemmelliğe ulaşmak için denetim, eğitimin verilmesi, değerlendirilmesi ve kanıt dayalı tabanını daha da iyileştirmek için itici bir etki yapmaktadır. Ayrıca, hızla genişleyen mesleki eğitim sektöründeki eğitim sağlayıcılar üzerinde kalite kontrolünün eksikliği ele alınmaya başlanmıştır.

Öneriler: Raporda önerilen reformlardan özellikle bireysel öğrenmeye geçiş ile araştırma ve kanıt temelli ulusal bir kurumun kurulmasına yönelik reformları uygulamak, mesleki eğitim ve öğretim

sektöründe daha iyi gözetim sağlayarak eksiği bulunan genç veya yetişkin öğrencilere okuryazarlık ve sayısal becerilerin kazandırılmasını güçlendirmek, özellikle dezavantajlı haneler için erken çocuk eğitimine daha fazla erişim sağlanması.

3. Vergi sisteminin verimliliğini arttırma: Gelirlerin nispeten ağır vergilendirilmesinden ziyade tüketim vergisine geçmek, vergi karışımını daha fazla büyüme dostu hale getirecektir.

Alınan Önlemler: KOBİ'ler için kurumlar vergisinin düşürülmesinde ilerleme kaydedilmiştir. 2018-19 federal bütçesi kişisel gelir vergilerinde kısa ve orta vadeli indirimleri içermektedir.

Öneriler: Mal ve hizmet vergisi oranını yükseltmek ve tabanını genişletmek. Doğrudan vergilendirmede daha fazla kesinti- özellikle büyük firmalarda- ve verimsiz vergilerin kaldırılması (örneğin, birçok eyalet düzeyinde ücret ve harçlar) önemli miktarda getiri sağlayabilir.

4. İklim değişikliğini azaltma politikasında ilerleme: Avustralya'nın Paris Anlaşması hedeflerine ulaşmak için sera gazı azaltma önlemlerinin koordinasyonunu sağlamlaştırması ve iyileştirmesi gerekmektedir.

Öneriler: İklim değişikliği politikasını dengelemek ve güçlendirmek. Paris Anlaşması hedefine uygun olarak, 2050 yılını öngörerek düşük emisyonlu bir kalkınma stratejisine dayanan 2030 yılı ulusal, entegre enerji ve iklim politikası çerçevesi geliştirmek ve uygulamak. Enerji sektörü için, piyasaya dayalı bir mekanizma tarafından desteklenen emisyon azaltma hedefinde enerji geçişini yönlendirmek.

5. Yerli topluluklar için fırsatları ve sonuçları iyileştirme: Yerli topluluklar ve nüfusun geri kalanı arasındaki refah farkı, özellikle ortalama ömür ve istihdam oranları bakımından büyük kalmaktadır.

Alınan önlemler: Hiçbir işlem yapılmamıştır.

Öneriler: Yerli topluluklara politika oluşturulması ve uygulanmasında daha büyük bir rol vermek (OECD, 2019b).

Ekonomik faaliyet için ılımlı fiyat baskılarını ve zayıf beklentileri yansıtan para politikasının 2020 yılının sonuna kadar değişmeyeceği beklenmektedir. Konut piyasasındaki riskler ve yüksek hane halkı borçluluğu bu politikaya ihtiyatla devam edilmesini gerektirmektedir. Bütçenin 2019 yılında fazla vermesi ve bir kriz durumunda en savunmasız kesimlerin faaliyetlerini desteklemeye devam etmesi öngörülmektedir.

Diğer taraftan aşağıda güncel 15 yıllık Dünya Bankası verilerinden derlenen “Avustralya'nın İş Gücü Yapısı” tablosunda da görüldüğü gibi; yüksek istihdam, %5 civarlarında seyreden düşük işsizlik oranları ve 2018 verilerine göre kişi başına düşen GSMH'sının 53.794 dolar olmasıyla, refah seviyesi yüksek bir ülkedir.

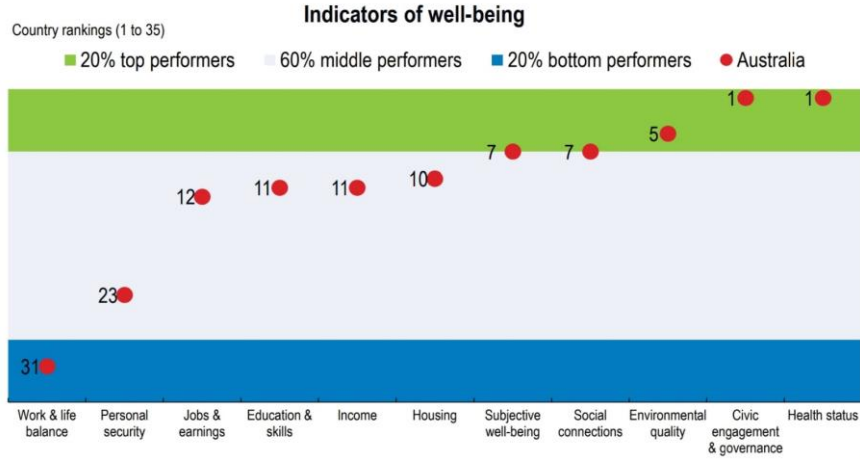
Tablo 10: Avustralya'nın İş Gücü Yapısı

Yıl	Toplam İşgücü	15 Yaş Üstü Toplam Nüfusun İstihdam Oranı %	İşsizlik Oranı %
2004	10.247.263	60,20	5,39
2005	10.556.752	61,29	5,03
2006	10.801.453	61,78	4,78
2007	10.969.714	62,48	4,38
2008	11.259.265	62,84	4,23
2009	11.494.997	61,89	5,56
2010	11.692.524	62,12	5,21
2011	11.859.724	62,22	5,08
2012	12.021.471	61,84	5,22
2013	12.195.829	61,32	5,66
2014	12.339.232	60,82	6,08
2015	12.572.548	61,10	6,06
2016	12.730.726	61,18	5,71
2017	12.978.569	61,49	5,59
2018	13.102.244	61,53	5,39

Kaynak: World Bank Database, Indicators 2019.

İşsizlik oranı son beş yılın en düşük seviyesinde ve işgücüne katılım oranı önemli ölçüde artmıştır. Bununla beraber düşük istihdam işgücü piyasasının durgun kaldığını göstermektedir. Ücretler son çeyrekte bir miktar artmıştır, ancak tarihsel olarak düşük seviyededir (OECD, 2019d: 89).

Tablo 11: Refah Göstergeleri

Kaynak: OECD 2018 Ekonomik Anketi (OECD, 2019a)

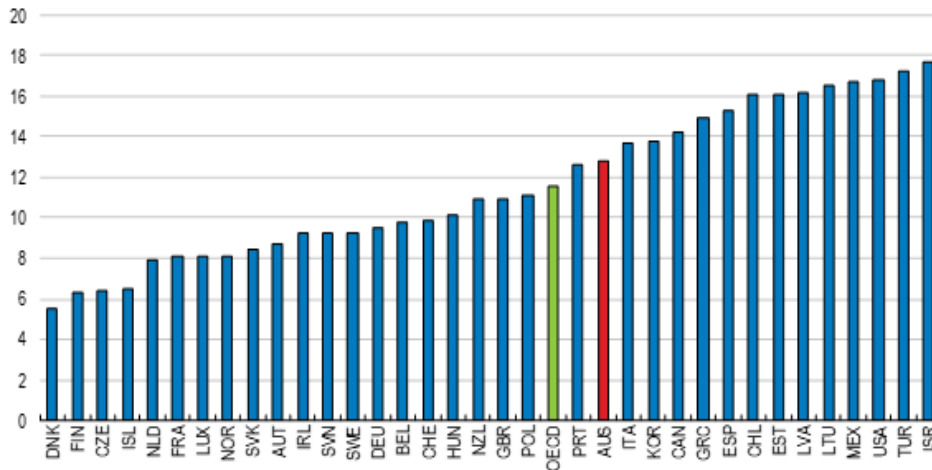
Avustralya, 35 ülke içerisinde genelde orta ve tavan performans sağlayan ülkeler arasındadır.

27 yıllık kesintisiz GSYH büyümesi kaydetmiştir. Gelir dağılımının tüm aralığı boyunca gelirler güçlü bir şekilde artmıştır ve hem mutlak hem de göreceli yoksulluk oranı azalmıştır. Bu gelişmeye rağmen, Avustralyalıların oldukça büyük bir kısmı göreceli yoksulluk içinde yaşamaktadır. Avustralyalıların yaklaşık %13'ü, yoksulluk sınırının altında geliri olan hanelerde (medyan hane gelirinin yarısından az) yaşamaktadır (OECD, 2019f).

Tablo 12: Uluslararası Kıyaslamada Avustralya'nın Yoksulluk Oranı

Australia's poverty rate in international comparison

Relative poverty rate after taxes and transfers, Poverty line 50% (2015)

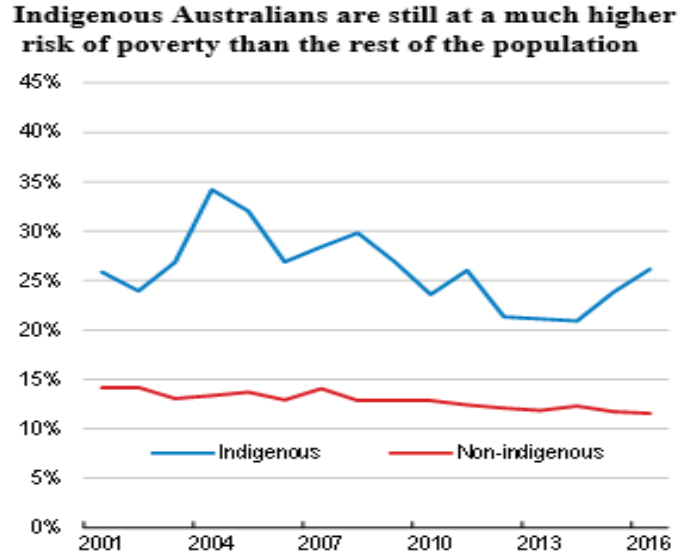
Notes: The OECD value is the unweighted average of the displayed countries. 2014 data for Australia, Denmark, Germany, Hungary, Iceland, Ireland, Luxembourg, Mexico, New Zealand and Switzerland. 2016 data for Israel.
Source: OECD, Income Distribution and Poverty database.

Son OECD Avustralya Ekonomik Anketi ve beraberindeki bildiri (Sila ve Dugain, 2018), hangi grupların yoksulluğa karşı savunmasız olduğunu belirlemek için OECD ve Avustralya verilerini (Hane Halkı Paneli Araştırması [HILDA]) kullanmaktadır. Analiz, göreceli yoksulluk kavramını kullanmaktadır. Spesifik olarak, bireyler, belirli bir yılda medyan eşdeğer hane gelirinin %50'sinin altındaki hanelerde yaşıyorlarsa, fakir olarak sınıflandırılır. Bazı gruplar diğerlerinden daha fazla yoksulluk riski altındadır. Yalnız yaşayanlar ve yalnız ebeveynler, daha fazla yoksulluk riski altındadır.

Yaşlılıkta yoksulluk son 15 yılda azalmış olsa da yine de yüksek kalmaktadır. Avustralya'daki yaşlı insanların yoksulluk içinde yaşama riski %30'dan fazladır, bu da uluslararası kıyaslamada yüksektir. Bununla birlikte, Avustralya'daki çoğu yaşlı ev sahibi olduğu için, Avustralya'da konut maliyetleri yoksulluk önlemlerinde daha az öne çıkmaktadır.

Çalışma çağındaki nüfus bakımından, işgücünün dışında kalanlar ve işsizler, daha fazla yoksulluk riski altındadır. Ayrıca, geçici ve yarı zamanlı çalışanlar, düşük eğitim ve becerilere sahip kişiler de risk altındadır.

Tablo 13: Yerli Halk ve Diğerleri Arasında Yoksulluk Kıyaslaması

Source: OECD calculations based on HILDA database.

Yerli Avustralyalıların geri kalan halktan neredeyse iki kat daha fakir olması olasıdır ve HILDA verilerine göre bu fark son 15 yıldır kapanmamaktadır. Nitekim fark son iki yılda artmıştır. Ayrıca, istatistiksel analizler, eğitim durumu, yaş, endüstri, beceri ve izoleli gibi etkenlerin kontrol edilmesinden sonra bile, yerel halktan olma durumunun yoksulluk için güçlü bir açıklayıcı faktör olduğunu göstermektedir. Yerli halk arasındaki yüksek yoksulluk, sağlık ve ayrımcılık da dahil olmak üzere, gözlemlenmemiş sosyo-ekonomik sorunları yansıtmaktadır (Sıla, 2018).

Avustralya, yedi temel uluslararası insan hakları sözleşmesine taraf bir ülkedir. Sosyal güvenlik hakkı, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi (ICESCR)'nin 9'uncu maddesinde yer almaktadır (Australian Government Attorney Generals Department [AG], 2019).

2019-20 yıllarında Avustralya hükümetinin sosyal güvenlik ve refah harcamalarının, toplam harcamalarının %36'sına tekabül eden 180,1 milyar dolar olacağı tahmin edilmektedir. Toplam sosyal güvenlik ve refah harcamalarının 2018-19'da 172,7 milyar dolardan, 2022-23'te 200,2 milyar dolara yükseleceği tahmin edilmektedir (Parliament of Australia, 2019).

Avustralya vergi yapısının üzerinde etkili olduğunu düşündüğümüz yukarıda ele aldığımız nüfus, işsizlik oranı, enflasyon, kentleşme, yıllık ekonomik büyüme, kişi başına düşen gelir, sosyal güvenlik, sektörlerin GSYH içindeki payı vb. etkenler, Avustralya'nın gelişmiş bir ülkenin vergi yapısı görünümüne sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

3. AVUSTRALYA VERGİ SİSTEMİNİN SOSYO-EKONOMİK GÖRÜNÜMÜ

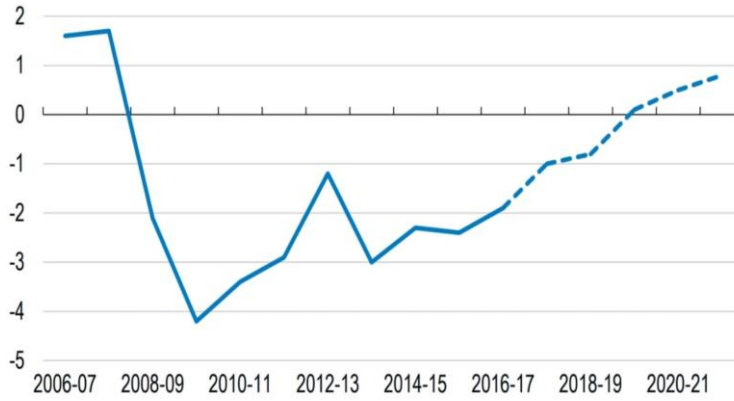
Avustralya'da 1851'de başlayan "altına hücum" hareketi hükümetlere gelirlerini artırmaları için yeni bir fırsat sunmuş ve bazı küçük ölçekli madenciler büyük miktarlarda para kazanmışlardır. Bunu fırsat bilen Victoria Hükümeti, tahsis edilen bölümlerde altın çıkarma hakkı için altına vergi niteliğinde bir lisans ücreti getirmiştir. Bu vergi de yönetim kolaylığı nedeniyle gelir elde etmek için en uygun seçenek olarak kabul edilmiştir. Nihayetinde uygulamalarla ruhsat ücretleri, Victoria dönemi madencileri tarafından sömürge otoritesine karşı önemli bir ayaklanmanın tetikleyicisi olmuştur.

Tarihte Eureka Stockade olarak bilinen bu ayaklanmanın başlıca nedeni vergilerin yüksek olmasıdır (d'Abbrera, 2017). Bu ayaklanmanın çıkışında, belirlenen maden lisans ücretlerinin (yüksek vergilerin) yanı sıra diğer sebepler ise; vergilerin madencilerin altın keşifleriyle bağlantısı olmadığı için diğer madencilerle karşılaştırıldığında varlıklı madencilerin düşük vergilendirilmesi, madenciler arasında vergi eşitsizliğine neden olması, düşük gelirli kesim kamu harcamalarının herhangi bir faydasını nadiren görüyor olmaları şeklinde belirtilebilir. Eureka Stockade isyanlarının ardından, altın lisans ücretleri altın ihracat vergisi ile değiştirilmiştir. Bu hak sayesinde düşük gelirli madenciler için toplanması daha kolay ve daha adil bir yapı sunmuştur (Reinhardt ve Steel, 2006).

Vergi nedeniyle çıkan bu ayaklanma Avustralya'nın tarihinde önemli bir mihenk taşı olmuştur. Eureka Stockade isyanı ve sonrasında yaşanan gelişmeler ardından 1901'de federasyon kurulmuştur. Günümüze gelen süreçte Avustralya'da modern anlamda vergi sistemi, anayasal temellere dayandırılarak gelişme kaydetmiştir. Ayaklanma sonrası Avustralya, hem demokratikleşme süreci olarak hem de vergi sisteminde adalet anlamında kendine dersler çıkarmış ve sosyal, kültürel, siyasi anlamda olumlu yönde adımlar atılmıştır.

Tablo 14: Federal Bütçe Dengesi

Federal budget balance, % of GDP

Notes: The balance shown is the "underlying cash balance", which is a main reference balance in federal-government budgeting. It is equal to receipts less payments, less net Future Fund earnings. The dotted line indicates the federal government's balance projections.

Kaynak: OECD 2018 Ekonomik Anketi (OECD, 2019a)

Gösterilen bakiye, federal hükümet bütçelerinde ana referans bakiyesi olan "temel nakit bakiyesi"dir. Noktalı çizgi federal hükümetin denge projeksiyonunu göstermektedir. Buna göre federal bütçe pozisyonu iyileşmiştir.

Avustralya'da yönetimler arası vergi gelirlerinin paylaşılmasına yönelik düzenlemeler vardır. Ancak yönetimler arası işbirliği de devam etmektedir. Yönetimler arası işbirliği sayesinde iş yükü azalmakta ve vergi tahsilatında etkinlik sağlanabilmektedir. Bu kapsamda Avustralya toplam vergi gelirleri üç yönetim kategorisine ayrılmaktadır. Bunlar Milletler Topluluğu Yönetimi (Commonwealth Government), Merkezi Yönetim (State Government) ve Yerel Yönetimler (Local Government)'dir. Gelirleri;

- Gelir, kar ve sermaye kazancı vergileri,
- İşveren bordrosuna ve işgücüne uygulanan vergiler,
- Mülkiyet vergileri,
- Mal ve hizmet sunumunda vergi ve
- Mal kullanımı ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesine ilişkin vergiler şeklinde kategorize edilmektedir (ABS, 2019).

Tablo 15 hangi gelir grubunun hangi yönetime ait olduğunu gösteren bir özet sunmaktadır.

Tablo 15: Yönetim Kategorilerine Göre Toplam Vergi Gelirlerinin Dağılımı

	Milletler Topluluğu Yönetimi	Merkezi Yönetim	Yerel Yönetimler
Gelir, kar ve sermaye kazancı vergileri	X	-	-
İşveren bordrosuna ve işgücüne uygulanan vergiler	X	X	-
Mülkiyet vergileri	-	X	X
Mal ve hizmet sunumunda vergi	X	X	-
Mal kullanımı ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesine ilişkin vergiler	X	X	-

Vergi gelirlerinin 2018 yılı dağılımı ise Tablo 16'da olduğu gibi gerçekleşmiştir.

Tablo 16: 2018 Yılı Yönetim Kategorilerine Göre Toplam Vergi Gelirlerinin Dağılımı (Milyon AU\$)

	Milletler Topluluğu Yönetimi	Merkezi Yönetim	Yerel Yönetimler	Toplam	Toplam Vergi Gelirlerinin % Dağılımı
Gelir, kar ve sermaye kazancı vergileri	312.474	0	0	312.474	58,9
İşveren bordrosuna ve işgücüne uygulanan vergiler	1.117	24.413	0	25.530	4,8
Mülkiyet vergileri	0	12.222	18.122	30.344	5,7
Mal ve hizmet sunumunda vergi	106.492	35.038	0	141.530	26,7
Mal kullanımı ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesine ilişkin vergiler	7.163	12.588	0	19.751	3,7

Kaynak: ABS, 2019.

Gelir, kâr ve sermaye kazancı vergileri, işveren bordrosuna ve işgücüne uygulanan vergiler ve mülkiyet vergileri dolaysız vergiler olduğu düşünülürse bunların toplam vergi gelirleri içindeki payı yaklaşık %70 civarında olup, dolaylı vergilerin toplam vergi içerisindeki payı ise %30 dolaylarında kalmaktadır. Dolayısıyla “2018 yılı yönetim kategorilerine göre toplam vergi gelirlerinin dağılımı (milyon AU\$)” tablosundan da (Tablo 16) anlaşıldığı üzere Avustralya, dolaysız vergi ağırlıklı, vergi tabanı geniş, sistemli bir vergi yapısına sahiptir. Dolaylı vergilerin sistem içerisinde nispeten daha az yer kaplaması vergi yükünün adil dağılımı için gerekli bir göstergedir ve Avustralya vergi sistemi de bu yapıya sahiptir.

Dolaylı vergiler tüketim vergisi olarak nitelendirilen “Mal ve Hizmet Vergisi (GST)” olarak standartlaştırılmış %10 vergi oranıyla hemen hemen tüm mal ve hizmetlere uygulanan bir vergi türü olarak sistemde yerini almıştır (FINDER, 2019).

Dolaysız vergiler olan gelir, kar ve sermaye kazancı vergilerinden olan Bireysel Gelir Vergisi Avustralya vergi sisteminde artan oranlı bir yapıya sahip olup Avustralya vergi mükellefleri, dünya çapındaki gelirlerinden dolayı vergilendirilirler. Genel olarak vergi indirimi sağlar. Yerleşik olmayan mükelleflere yalnızca Avustralya kaynaklı gelirleri üzerinden vergi uygulanır (Australian Taxation Office [ATO], 2019).

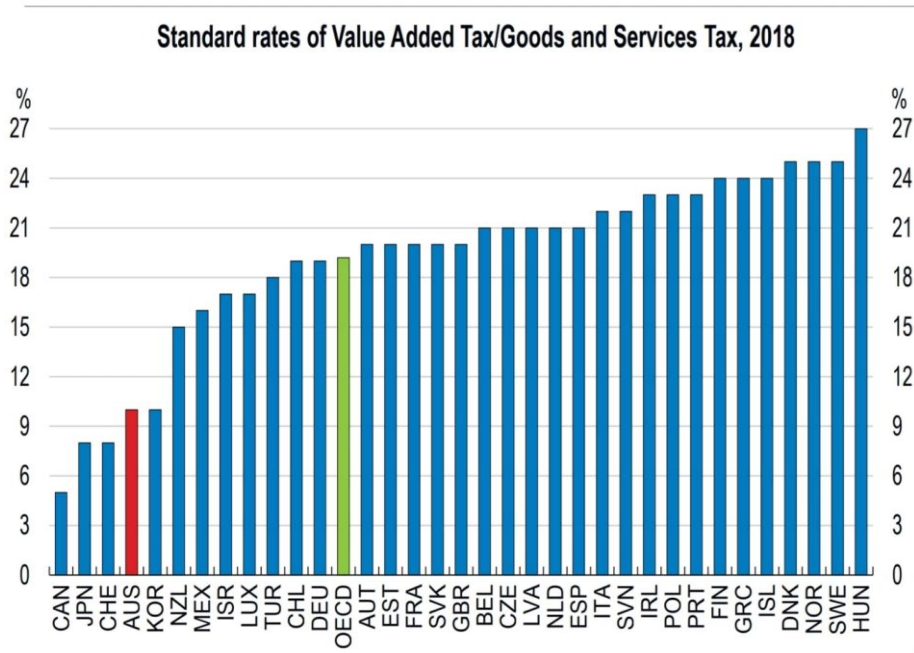
Diğer bir dolaysız vergi olan Kurumlar Vergisi'nde ise yabancı şirketler ve şubeleri yalnızca Avustralya kaynaklı gelirleri üzerinden yerleşik şirketlerle benzer şekilde vergilendiren sistemde Temmuz 2001 yılı itibarıyla yıllık %36'dan %30'a düşürülmüş ve günümüzde ise oranlar Tablo 17'deki gibi düzenlenmiştir.

Tablo 17: Vergi Oranı

Kurumlar Vergisi	%30 veya %27,5 (yıllık cirosu 2 milyon AUD altında olan şirketler)
Ek Menfaatler Vergisi	Çalışanlara sağlanan maaş dışındaki gelirlerin brüt değerlerinin % 47'si
Petrol Kaynaklı Kira Vergisi	Ortak Petrol Geliştirme Alanında yürütülenler hariç, karadan ve deniz aşırı Avustralya petrol projelerinden elde edilen kârın %40'ı

Kaynak: Santander, 2019.

Tablo 18: Standart Katma Değer Vergisi / Mal ve Hizmet Vergisi Oranları, 2018

Kaynak: OECD 2018 Ekonomik Anketi (OECD, 2019a)

Diğer ülkelere oranla Avustralya'nın mal ve hizmet vergisi düşük kalmaktadır.

Avustralya'da daha adil bir gelir dağılımı platformu sunacak, işgücüne katılımı teşvik edecek, vergi hasılatını ve verimliliği arttıracak vergi reformu çalışmaları devam etmektedir. Bu kapsamda 2016-2017 mali yılı bütçesiyle bir vergi reformu yürürlüğe girmiştir. Reformla küçük ve orta ölçekli işletmelerde %27,5, büyük ölçekli işletmelerde %30 olarak uygulanan kurumlar vergisi oranının, on yıl içerisinde kademeli olarak %25 oranına düşürülmesi taahhüt edilmiştir. Bu sayede "Şirketler vergi oranı azaltılması, kâr merkezli madencilik vergisi getirilmesi, küçük işletmelere vergi indirimi sağlayan ve kişisel gelir vergisi beyannamelerinin basitleştirilmesi gibi geniş kapsamlı vergi reformu ile piyasalar canlandırılmaya çalışılmaktadır." (T.C. Sidney Başkonsoloslugu Ticaret Ataşeliği, 2016: 23).

Devlet borcunun GSYH'ye oranı son yıllarda giderek artmıştır. 2019 bütçesi sağlam büyümeye bağlı olarak fazla vermiştir. Kamu borçları, ekonomik büyümeden elde edilen güçlü gelirlerin yanı sıra harcama kontrolü ve vergi kaçakçılığı ile mücadeleye yönelik önlemler ile finanse edilmiştir. Bununla birlikte, örneğin eğitim reformu ve iş arayanlar için gelişmiş destek yoluyla, sosyo-ekonomik dışlanma ile mücadelede öncelik sağlanmalıdır (OECD, 2019c:91).

On yıldan fazla süren bütçedeki açıklık, 2019- yılında bütçe fazlalığına dönmüştür.

Küresel Mali Krizden beş yıl sonra, 2013-14 yıllarında bütçe açığı, Avustralya tarihindeki ikinci en yüksek seviyeyi görmüştür. 2013-14 ve 2019-20 arasındaki bütçe dengesindeki toplam geri dönüşün 55,5 milyar dolar veya GSYH'nin yüzde 3,4 olması öngörülmektedir.

Hükümetin daha güçlü bir ekonomi planı, bütçeyi fazlalığa döndürürken temel hizmetleri garanti etmesini sağlamaktadır.

2019 bütçe yılı, GSYH'nin yüzde 0,4'üne eşittir ve 7,1 milyar dolar fazla vermesi beklenilmektedir.

Bütçe fazlalığının, orta vadede büyümesi ve 2026-27'den itibaren GSYH'nin yüzde 1'ini aşması beklenmektedir (Australian Government [AG], (2019).

Avustralya, yüksek vergilerle değil, iyi bütçe yönetimi ile ekonominin büyümesiyle borcu azaltmaktadır.

Avustralya, borçlarını ödeyerek ülkenin finansmanını daha sürdürülebilir bir temele sokacak ve gelecek nesiller üzerindeki yükü azaltacaktır. Net borcun 2029-30 arasında elimine edilmesi beklenmektedir.

Avustralya, dijitalleşmenin Avustralya ekonomisi, iş ve istihdam ve rekabetten -siber güvenlik, tüketici veri hakları ve vergi idaresi perspektifinden daha geniş etkilerini göz önüne almaktadır.

Avustralya'da faaliyet gösteren diğer işletmeler gibi yüksek dijitalleşmiş işletmeler, Avustralya vergi yasasına tabidir. Avustralya kaynaklı kârları Avustralya gelir vergisine, Avustralyalılar tarafından tüketilen mal ve hizmetler genellikle GST'ye tabidir. Bununla birlikte, birçok yabancı kaynaklı yüksek dijitalleşmiş işletme, göreceli şekilde daha az Avustralya kaynaklı kârlara sahiptir, çünkü kâr getirici varlıklarının ve emeklerinin büyük çoğunluğu Avustralya dışında bulunmaktadır. 1920'lerde geliştirilen mevcut uluslararası vergi mevzuatı, fiziksel varlıkların konumunu, sermaye ve emeği, gelir kaynağı ve vergi mükelleflerinin ikametgahını esas alarak vergi haklarını tahsis eder.

Dijitalleştirilmiş ekonominin son yıllarda hızlı bir şekilde büyümesi, ticari kârlar üzerinden vergi haklarının şu anda ülkeler arasında paylaşılma şeklinin değiştirilmesinin gerekip gerekmediği konusunda sorulara yol açmıştır.

Dijital bir işletme bir yargı bölgesinde önemli bir ekonomik varlığa sahip olabilirken, kar getiren varlıklarının ve emeğinin büyük çoğunluğu farklı bir yargı bölgesinde bulunabilir. Bu şekilde, uluslararası vergi mevzuatı ve Avustralya'nın kurumsal gelir vergisi sistemi kapsamında, yüksek dijitalleşmiş çok uluslu bir şirketin küresel kârının sadece nispeten küçük bir kısmı Avustralya'dan kaynaklanabilir. Çok uluslu bir işletmenin Avustralya'da önemli bir ekonomik varlığa sahip olması ancak burada az miktarda vergi ödemesi yeni bir zorluk değildir.

Onlarca yıldır, geleneksel ekonominin bir dizi sektöründeki yabancı işletmeler, kâr getiren varlıkların ve emeğin çoğunluğunun açık denizde konumlandırıldığı iş modellerini işletmiştir. Bununla birlikte, dijitalleşmenin artması ve giderek artan mobil maddi olmayan varlıklar, özellikle dijital bozulmadan en çok etkilenen ekonominin sektörlerinde bu zorluğun artmasına neden olmaktadır. Özel zorluklar şunları içerir:

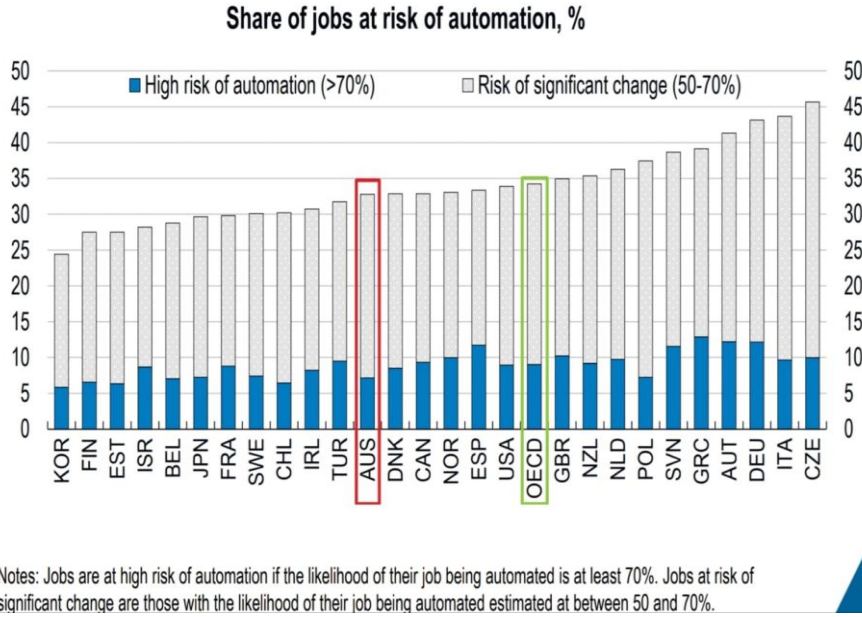
Kesinti nedeniyle vergi kaçakçılığı: Avustralya'daki dijital bozulmanın en önemli iki örneği sürüş paylaşımı ve konaklama hizmetlerini içermiştir. Geleneksel olarak bu hizmetler Avustralya'da vergilendirilen kârların tümü ile tamamen yerel olmuştur. Daha yakın zamanlarda, offshore kâr getirici varlıklara güvenerek yeni dijital girişler ortaya çıkmıştır. Statik bir analiz, karların gittikçe daha çok yabancı yargı bölgelerinde oluştuğunun kabulünden dolayı (bütün kârların yalnızca Avustralya kaynaklı kabul edilmesine kıyasen) yeni girenlerin pazar payının Avustralya'nın kurumlar vergisi tabanını aşındıracağı sonucuna varmaktadır; Zaman içinde, dijital bozulma verimliliği artırabilir (örneğin, daha verimli ulaşım veya konaklama hizmetleri) ve Avustralya ekonomisinde bu endişeleri azaltabilecek yeni fırsatlar yaratabilir.

• *Çok taraflı platformların ve pazar yerlerinin ortaya çıkması:* Dijital ekonomi, tedarikçileri ve tüketicileri birbirine bağlayan dijital pazarların ortaya çıktığını gördü. Bununla birlikte, tedarikçi, tüketici ve pazar yeri farklı vergi bölgelerinde yer alabileceğinden, dijital bir pazar mutlak bir vergi bölgesine dahil olmayabilir. Bu gibi durumlarda, kârın kaynağını belirlemek özellikle zor olabilir.

• *Veri ve bilgileri otomatikleştirme ve bunlardan para kazanma yeteneği:* Bazı dijital reklam şirketleri, yüksek düzeyde hedefli reklamlar sunmak için kullanıcı verilerini toplama ve anında kullanıcı tercihlerini belirleme kapasitesini geliştirmiştir. Kullanıcı verilerinin Avustralya'dan alınmasına rağmen, mevcut vergi mevzuatı bu durumu tanımamaktadır. Uluslararası baskının giderek artması, dijitalleştirilmiş ekonominin son yıllarda hızlı bir şekilde büyümesi, ticari haklar üzerinde vergi haklarının vergilendirme haklarının değiştirilmesinin gerekip- gerekmediği konusunda uluslararası

tartışmalara yol açmıştır. Karlar, mevcut uluslararası kurumlar vergisi çerçevesinde ülkeler arasında paylaştırılmıştır (Commonwealth of Australia, 2018:1-38).

Tablo 19: Otomasyon Riski Altındaki İşlerin Yüzde Payı

Kaynak: OECD 2018 Ekonomik Anketi (OECD, 2019a)

Birçok görev otomatikleştirilmektedir. Bir işin otomatikleştirilme olasılığı en az %70 ise işler, yüksek otomasyon riski altındadır (OECD, 2018).

4. SONUÇ

Avustralya'nın vergi ve harcama düzenlemeleriyle ilgili reform önerileri şöyle sıralanmıştır;

Vergi karışımını doğrudan (şirket ve bireysel) ve verimsiz vergilerden (emlak damga vergisi dahil) mal ve hizmet vergisi ile arazi vergilerine doğru kaydırmak için çeşitli düzenlemeler yapmıştır.

Kamu hizmetlerini, özellikle de Sağlık Hizmetleri ve Verimlilik Komisyonu tarafından işaretlenmiş uzun süreli bakım gibi hizmetleri daha etkili hale getirmeyi hedeflemektedir.

Bütçenin fazla vermesi sağlanmalıdır. Avustralya yaptığı reformlarla mali dengelerini bütçe onarımı yaklaşımıyla devam ettirme hedefindedir (OECD, 2018:13).

Avustralya 2026 yılına kadar kurumlar vergisi oranını yüzde 30'dan 25'e indirmeyi planlamaktadır (Kubalas ve Öner, 2017).

Avustralya gelir vergisinde, gelecek mali yılda düşük ve orta gelir elde edenlere vergi indirimleri uygulama kararı almıştır.

Avustralya'da her bir varlıklı Avustralyalının alışılmadık derecede yüksek bir vergi yükü ile karşı karşıya olduğu düşüncesi hakimdir. Bu nedenle yüksek kazanç elde edenler için daha hafif bir vergi faturası önerisi ortaya konularak, toplam gelir vergisi tahsilatı için bir sınır koyma planlanmaktadır.

OECD'deki diğer yüksek gelirli ülkelerle karşılaştırıldığında, Avustralya'nın gelir vergisi sistemi oldukça ilerici olmakla birlikte, Avustralyalılar tarafından ödenen vergiler genel olarak -yüksek gelirli de dahil olmak üzere- çoğu ülkenin ödediği miktardan daha düşük görünmektedir.

Yapılacak vergisel düzenlemelerle vergi oranlarının düşürülmesi hedeflenmiştir. Bu şekilde vergi sisteminin daha ileri bir seviyeye geleceği öngörülmektedir.

Tam olarak uygulandığı takdirde hükümetin kişisel vergi indirimi oranlarının gelir vergisi oranı yapısını geçmişte olduğundan daha da fazla düzleştireceği şeklinde değerlendirilmektedir. Gelir vergisi indirimlerini düşürmenin belli bir cazipliği olmasına rağmen, vergi tabanını genişletmeden oranları

planlanan şekilde düşürmenin bütçenin özü için önemli bir risk taşıdığı belirtilmektedir (Inside Story, 2018).

Sonuç olarak, Avustralya sosyo-ekonomik açıdan bakıldığında gelişmiş bir ekonomidir ve vergi sistemini daha düzgün yönetme kapasitesine sahip bir ülkedir.

KAYNAKÇA

- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS [ABS] (2018). Australian National Accounts: National Income, Expenditure and Product. Erişim adresi: [https://www.ausstats.abs.gov.au/ausstats/meisubs.nsf/0/7F1A83D8EEABAF73CA2583B40018551F/\\$File/52060_dec%202018.pdf](https://www.ausstats.abs.gov.au/ausstats/meisubs.nsf/0/7F1A83D8EEABAF73CA2583B40018551F/$File/52060_dec%202018.pdf), Erişim Tarihi: 30.05.2019.
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS [ABS] (2019). Total Taxation Revenue, by Level of Government and Category, Erişim adresi: <https://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/0/9321627294FABECFCA2583E80013F54C?Opendocument>, Erişim Tarihi: 28.05.2019.
- AUSTRALIAN GOVERNMENT ATTORNEY GENERALS DEPARTMENT [AG] (2019). Right to Social Security. Erişim adresi: <https://www.ag.gov.au>, Erişim Tarihi: 20.08.2019.
- AUSTRALIAN GOVERNMENT [AG] (2019). Budget Overview. <https://budget.gov.au>. Erişim Tarihi: 30.08.2019.
- AUSTRALIAN TAXATION OFFICE [ATO] (2019). Individual Income Tax Rates. Erişim adresi: <https://www.ato.gov.au/Rates/Individual-income-tax-rates/>, Erişim Tarihi: 28.04.2019.
- AVUSTRALYA KONSOLOSLUĞU (2019). Avustralya Hakkında. Erişim adresi: <http://www.avusturalyakonsoloslugu.com/avusturalya-hakkinda/>, Erişim Tarihi: 28.04.2019.
- COMMODITY (2019). Australia. Erişim adresi: <https://commodity.com/australia/>, Erişim Tarihi: 29.04.2019.
- COMMONWEALTH OF AUSTRALIA (2018). The Digital Economy and Australia's Corporate Tax System. *Treasury Discussion Paper*, Erişim adresi <https://treasury.gov.au/>, October 2018, s.1-38.
- D'ABRERA, B. (2017). Eureka Stockade Was a Revolt Against Higher Taxes. Erişim adresi: <https://ipa.org.au/ipa-today/eureka-stockade-revolt-higher-taxes-ipa-documentary>, Erişim Tarihi: 29.04.2019.
- DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU [DEİK], (2014). Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu Avustralya Bülteni. Erişim adresi: <https://www.deik.org.tr/uploads/avustralya-ulke-bulteni-2014.pdf>, Erişim Tarihi: 28.04.2019.
- FINDER (2019). The Australian Tax System Explained. Erişim adresi: <https://www.finder.com.au/navigating-the-tax-maze>, Erişim Tarihi: 02.03.2019.
- INSIDE STORY (2018). Whiteford, Peter, Is Australia's Tax and Welfare System too Progressive? Erişim adresi: <https://insidestory.org.au>, Erişim Tarihi: 01.06. 2018.
- KUBALAS, T. & ÖNER, M. (2017). Kurumlar Vergisinde İndirim Trendi. Erişim adresi: <http://businessht.bloomberg.com/.../1602750-...>, Erişim Tarihi: 18.08.2017.
- MARMARİS TİCARET ODASI [MTO] (2019). Avustralya Ülke Bülteni. Erişim adresi: http://www.mto.org.tr/uploads/mto/contentFile_702.241255bec2b41610ad.pdf. Erişim Tarihi: 18.08.2017
- ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT [OECD], economic-snapshot/, Erişim Tarihi: 30.07.2019.
- ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT [OECD] (2018). 2018 OECD Economic Survey of Australia. Erişim adresi <http://www.oecd.org/economy/surveys/economic-survey-australia.htm>, Erişim Tarihi: 30.07.2019.

- ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT [OECD] (2019a). 2018 Ekonomik Anketi. Erişim adresi <http://www.oecd.org/eco/surveys/economic-survey-australia.htm>, Erişim Tarihi: 10.12.2018.
- ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT [OECD] (2019b). 2019 Reform Priorities. Erişim adresi <http://www.oecd.org/economy/australia-economic-snapshot/>, Erişim Tarihi: 30.07.2019.
- ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT [OECD], (2019c). Economic Outlook. Erişim adresi: <http://www.oecd.org/economy/economic-outlook/> Erişim Tarihi: 30.07.2019.
- ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT [OECD], (2019d). Unemployment Rate. Erişim adresi: <https://data.oecd.org/unemp/unemployment-rate.htm>, Erişim Tarihi: 03.05.2019.
- ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT [OECD], (2019e). Income Inequality. Erişim adresi: <https://data.oecd.org/inequality/income-inequality.htm>, Erişim Tarihi: 03.05.2019.
- ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT [OECD], (2019f). Global Revenue Statistics Database, Erişim adresi: <http://www.oecd.org/tax/tax-policy/global-revenue-statistics-database.htm>, Erişim Tarihi: 27.05.2019.
- PARLIAMENT OF AUSTRALIA (2019). Social Security and Welfare. Erişim adresi: <https://www.aph.gov.au>, Erişim Tarihi: 30.08.2019.
- REINHARDT, S. & STEEL, L. (2006). A Brief History of Australia's Tax System. Erişim adresi: https://treasury.gov.au/publication/economic-roundup-winter-2006/a-brief-history-of-australias-tax-system#P8_114, Erişim Tarihi: 14.04.2019.
- SANTANDER (2019). Australia: Tax System. Erişim adresi: <https://en.portal.santandertrade.com/establish-overseas/australia/tax-system>, Erişim Tarihi: 20.02.2019.
- SPECIAL BROADCASTING SERVICE [SBS]. ERGEN, H. (2017). Avustralya Dünyanın En Büyük 11. Ekonomisi Olacak. Erişim adresi: <https://www.sbs.com.au/./australias-economy-be-worlds-11th-biggest-population-gro..>, Erişim Tarihi: 27.12.2017.
- STATE LIBRARY OF NEW SOUTH WALES (2006). First Sight: the Dutch Mapping of Australia. 1606-1697, Erişim adresi: https://www2.sl.nsw.gov.au/archive/events/exhibitions/2006/firstsight/docs/firstsight_guide.pdf, Erişim Tarihi: 28.05.2019.
- T.C. DIŞ İŞLERİ BAKANLIĞI (2019). Avustralya Ülke Künyesi. Erişim adresi: <http://www.mfa.gov.tr/avustralya-kunyesi.tr.mfa>, Erişim Tarihi: 28.04.2019.
- T.C. SİDNEY BAŞKONSOLOSLUĞU TİCARET ATAŞELİĞİ (2016). Avustralya'nın Genel Ekonomik Durumu ve Türkiye İle Ekonomik-Ticari İlişkileri. Erişim adresi: <https://www.kutso.org.tr/wp-content/uploads/2017/06/Avustralya-%C3%9Cİlke-Raporu-2015.pdf>, Erişim Tarihi: 29.05.2019.
- TÜRKİYE EV TEKSTİLİ SANAYİCİLERİ VE İŞ ADAMLARI DERNEĞİ [TETSİAT] (2018). Türkiye Ev Tekstili Sanayicileri ve İş Adamları Derneği Avustralya Ülke Raporu. Erişim adresi: https://www.tetsiad.org/files/raporlar/avustralya_ulke_raporu.pdf, Erişim Tarihi: 28.04.2019.
- WORLD BANK (2019). World Development Indicators. Erişim adresi: <https://databank.worldbank.org/data/source/world-development-indicators#>, Erişim Tarihi: 29.04.2019.
- SILA, U. (2018). Some Australians are at a significant risk of poverty, despite the strong economy. Erişim adresi: <http://www.oecd.org/economy/australia-economic-snapshot/>
- URL 1: Countryeconomy (2019). Australia GDP. Erişim adresi: <https://countryeconomy.com>. Erişim Tarihi: 29.05.2019.